চাওতালসকল

চাওতালসকলক নিজা মাতৃভাষা চান্থালীত 'হোড় হপন' বুলি সম্বোধন কৰা হয়। সুনীতি কুমাৰ চট্টোপাধ্যায়ৰ মতে 'চাওতাল' শব্দটো সংস্কৃত 'সামন্তবাল' শব্দৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে।

অসমত চাহশিল্প আৰম্ভ হোৱাৰ বহু আগৰে পৰাই বৰ্তমান অসমত বাস কৰা চাওতালসকল কামৰূপত বসবাস কৰিছিল বুলি ড° বাণীকান্ত কাকতীদেৱৰ 'The Mother Goddess Kamakhya' আৰু প্ৰতাপ চন্দ্ৰ চৌধুৰীয়ে সম্পাদনা কৰা 'The History of Civilisation of the People of Assam' নামৰ পুথিখনত পোৱা যায়।

সামাজিক জীৱন ঃ

চাওতালসকলৰ সামাজিক জীৱন-প্ৰক্ৰিয়া অতি সুকীয়া। তেওঁলোকে গাঁও পাতি বাস কৰে। গাঁৱৰ জনসাধাৰণক প্ৰণালীবদ্ধভাৱে শাসন কৰিবলৈ গাঁৱৰ বাইজৰ পৰা পাঁচজন মানুহক বাছনি কৰি শাসন কৰাৰ দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা হয়। সেই পাঁচজনক 'মোড়ে হোড়' কোৱা হয়। মোড়ে হোড়ৰ প্ৰধানজনক গাঁওবুঢ়া বা 'মাঝহি' বুলি কোৱা হয়। গাঁৱত কিবা বিশৃংখলতা হলে গাঁৱৰ 'মাঝহি'ৰ ওচৰত অভিযোগ দাখিল কৰা হয়। সেই অভিযোগৰ ভিত্তিত মাঝহিজনে পাঁচজনৰ এজন 'গডেত'ক গাঁৱৰ ৰাইজক সমবেত কৰাবলৈ দায়িত্ব দিয়ে। তেনে প্ৰক্ৰিয়াৰে সমাজৰ যিকোনো সমস্যাৰ সমাধান কৰা হয়।

চাওতালসকলৰ সমাজ পিতৃ-প্ৰধান। তেওঁলোকৰ প্ৰধান জীৱিকা কৃষি। সাৰুৱা কৃষিভূমিৰ সন্ধানত তেওঁলোকক বাসস্থান সলাই ফুৰা দৃষ্টি গোচৰ হয়। চাওতালসকলৰ বাৰটা গোত্ৰ আছে, যেনে— মুৰ্মু, হেম্ৰম, কিস্কু, বেছ্ৰা, টুডু, চৰেন, বাস্কে, হাসদাঃ, মাৰ্ডি, চোঁড়ে, পাউৰীয়া আৰু বেদেয়া। প্ৰতিটো গোত্ৰৰে উপগোত্ৰ আছে, যেনে— মুৰ্মুৰ উপগোত্ৰ ঠাকুৰ, কিস্কুৰ উপগোত্ৰ বাপাজ আদি।

চাওতাল মহিলাসকলৰ প্ৰধান সাজ-পাৰ হ'ল লুংগী পাঞ্চি (পাঞ্চি-পাড়হাঁড)। চাওতালি ভাষাত সাজ-পাৰক 'হোৰঃ বান্দে' বোলে। মহিলাসকলে ওপৰ অংশত পৰিধান কৰা বস্ত্ৰখন পাঞ্চি আৰু তলফালে পিন্ধা বস্ত্ৰখনক পাঁড়হাণ্ড (লুংগী) বোলে। পুৰুষসকলে পৰিধান কৰা প্ৰধান সাজ হ'ল পাঞ্চি।

বিবাহ উৎসৱত চাওতাল পুৰুষসকলে ধুতী পৰিধান কৰে আৰু কইনাই পৰিধান কৰা হালধি সনা কাপোৰখনক সিন্দুৰ খাণ্ডি বোলা হয়। বিয়াত দৰাই হালধি সনা চাদৰ আৰু বগা কাপোৰৰ টটড়বাঃ (টুপী) পিন্ধে। প্ৰধান উৎসৱ হ'ল বাহা আৰু চহৰাই। গীত-নৃত্যসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— দং নৃত্য-দং গীত, লাংগঁড়ে নৃত্য-লাগঁড়ে গীত, চহৰাই, বাহাগীত আদি।

গীত-নৃত্যত ব্যৱহাৰ কৰা বাদ্যসমূহ হ'ল— টামাক, তুমদাঃ, কৰতাল, ঢোল আদি। বিবাহ-উৎসৱত কাঁহৰ পাত্ৰ—থাল, বাটি, লোটা ব্যৱহাৰ কৰে। তিৰোতাসকলে ৰূপৰ আ-অলংকাৰ ব্যৱহাৰ কৰে।

চাওতালসকলৰ কেইগৰাকীমান বিশিষ্ট ব্যক্তিৰ বিষয়ে তলত চমুকৈ উল্লেখ কৰা হ'ল—

বেনেডিক্ট হেম্ৰম

কালৰ গতিত বেনেডিক্ট হেম্ৰমৰ কায়িক মৃত্যু হ'লেও, চাওতালি ভাষা সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা অতুলনীয় অৱদানে তেওঁক সমাজত অমৰ কৰি ৰাখিছে। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম ডাট্টু লক্ষণ হেম্ৰম আৰু মাতৃৰ নাম ৰাণী চৰেন। তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ লৰা সন্তান বেনেডিক্ট হেম্ৰমৰ জন্ম ১৯৬৭ চনৰ ১৮ অক্টোবৰত, কোকৰাঝাৰ জিলাৰ গোসাইগাঁও মহকুমাৰ অন্তৰ্গত পলাশগুৰি (জিয়াডাঙ্গা) গাঁৱত হৈছিল।

তেওঁ প্ৰাথমিক শিক্ষা গাঁৱৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত আৰম্ভ কৰি ১৯৯৩ চনত কটন কলেজৰ পৰা সুখ্যাতিৰে উদ্ভিদবিজ্ঞানত এম. এছ. ছি ডিগ্ৰী লাভ কৰে। নামনি অসমত চাওতাল জনগোষ্ঠীৰ পৰা এম. এছ. ছি. অৰ্জন কৰা প্ৰথম ব্যক্তি তেৰেঁই আছিল।

তেওঁ গোসাইগাঁও বি. এড. কলেজৰ পৰা বি. এড. ডিগ্ৰী লাভ কৰি গ্ৰাহামপুৰ উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত শিক্ষক হিচাপে যোগদান কৰে। তেওঁৰ চাকৰি-জীৱনকালতে চাওতালি ভাষা আৰু সাহিত্য গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ সভাপতিৰ দায়িত্ব লাভ কৰে। তেওঁৰ নেতৃত্বত স্বৰ্গীয় লুবীন্দ্ৰনাথ চৰেন আৰু শ্ৰীসুবোধ বাস্কেৰ কঠোৰ পৰিশ্ৰমৰ ফলত চাওতালি পাঠ্যপুথি অসম চৰকাৰে বিনামূলীয়াকৈ যোগান ধৰা আৰম্ভ কৰে। চাওতালি সাহিত্যত কেইবাটাও কবিতা, প্ৰবন্ধ আদি লিখাৰ উপৰিও অসমত তেৰেঁই প্ৰথমে চাওতালি ব্যাকৰণ প্ৰস্তুত কৰি উলিয়াই চাওতালি ভাষা-সাহিত্যক সমৃদ্ধ কৰে।

তেওঁ এজন সফল বক্তা আৰু পাকৈত খেলুৱৈ আছিল। ইয়াৰ উপৰিও শিক্ষা-দীক্ষাত চাওতালি জনগোষ্ঠীক সজাগ কৰি তুলিবলৈ সময়ে সময়ে সজাগতা সভা অনুষ্ঠিত কৰিছিল।

বেনেডিক্ট হেম্ৰম এজনা সহজ-সৰল আৰু দৃঢ় মনৰ ব্যক্তি আছিল। তেওঁ নিজৰ কৰ্তব্যত কেতিয়াও অৱহেলা কৰা নাছিল। যিকোনো কামত সময়ৰ আগত কৰ্মস্থানত উপস্থিত হোৱাটো তেওঁৰ ডাঙৰ গুণ আছিল। মৃত্যুৰ আগদিনাও নিজৰ কৰ্মত উপস্থিত আছিল তেওঁ।

কেবাবছৰ মধুমেহ ৰোগত আক্ৰান্ত হৈ অৱশেষত তেওঁ ০৫-১০-২০১৩ ইং তাৰিখে শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে।

বদন হাসদা

কোকৰাঝাৰ জিলাৰ খাপৰগাঁৱত ১৯৫৭ চনত বদন হাসদাৰ জন্ম হৈছিল। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম মাঝি হাসদা আৰু মাতৃৰ নাম চলমা বেছ্ৰা আছিল।

বদন হাসদা কোকৰাঝাৰ কলেজত আই.এ. লৈকে পঢ়ি স্বজনগোষ্ঠীটোক শিক্ষা-দীক্ষা, সামাজিক, অৰ্থনৈতিক দিশত স্বাৱলম্বী কৰি তুলিবলৈ উঠিপৰি লাগে আৰু তেওঁৰ নেতৃত্বত ১৯৮০ চনত সদৌ অসম চাওঁতাল ছাত্ৰ সন্থা গঠিত হয়। সেই একে উদ্দেশ্য লৈ তেওঁৰ নেতৃত্বত ১৯৮৬ চনত আদিবাসী সেৱা সমিতিও গঠিত হয় আৰু তেওঁ সুদীৰ্ঘ পোন্ধৰ বছৰ কাল আদিবাসী সেৱা সমিতিৰ কেন্দ্ৰীয় কমিটিৰ সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত হৈ থাকে। তেওঁ অসম চাওঁতালী সাহিত্য সভাৰো উপদেষ্টা আছিল।

১৯৯৬ চনত হোৱা গোষ্ঠীগত সংঘৰ্ষত অশান্ত জৰ্জৰ অঞ্চলত শান্তি স্থাপনত মুখ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। সেই কৰ্মৰ বাবে কোকৰাঝাৰ জিলাৰ উপায়ুক্তই তেওঁক 'শান্তি আৰু ঐক্য'ৰ পুৰস্কাৰেৰে পুৰস্কৃত কৰিছিল। ২০০৩ চনত বি.টি.চি. চুক্তি স্বাক্ষৰ হোৱাৰ পাছত কোকৰাঝাৰ জিলা চাওঁতাল জনগোষ্ঠীৰ পৰা তেওঁ পৰিষদত কাৰ্যবাহী সদস্য পদত অধিষ্ঠিত হয়।

তেওঁ ০১-০৫-২০০৭ তাৰিখে দুৰ্বৃত্তৰ আক্ৰমণত প্ৰাণ হেৰুৱায়।তেওঁৰ অৱদান বি.টি.চি.ৰ ইতিহাসত সোণালী আখৰেৰে লিপিবদ্ধ হৈ থাকিব।

মিথিয়াছ টুডু

অসমত চাওতাল জনগোষ্ঠীৰ পৰা ওলাই অহা ভোটাতৰা আছিল মিথিয়াছ টুডু। তেওঁৰ জন্ম ১৯৩০ চনৰ ১৫ তাৰিখে কোকৰাঝাৰ জিলাৰ গোসাইগাঁও মহকুমাৰ চাওঁতাল কলনীৰ গাঁৱত মাটিয়াজুৰীত হৈছিল। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম বেভাৰেণ্ড কানহু টুডু আৰু মাতৃৰ নাম মাৰথা মুৰ্মু আছিল। তেওঁ প্ৰাথমিক শিক্ষা মাটিয়াজুৰী প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত আৰম্ভ কৰি কটন কলেজৰ পৰা বি.এ. ডিগ্ৰী লাভ কৰে। পশ্চিমবঙ্গৰ বেৰহামপুৰৰ পৰা বি.টি. ডিগ্ৰী অৰ্জন কৰিছিল।

টুডুৱে ১৯৫৪ চনত গ্ৰাহামপুৰ হাইস্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষক হিচাবে চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে। ইয়াৰ পাছত ৰাহেল চৰেনৰ লগত বিবাহ হয়। স্বৰ্গীয় মিথিয়াছ টুডু ১৯৫৭ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে গোসাইগাঁও বিধান সভা সমষ্টিৰ পৰা অসম বিধান সভালৈ বিধায়ক হিচাবে নিৰ্বাচিত হয়। তেওঁ ১৯৫৭ চনৰ পৰা ১৯৯১ চনলৈকে একেবাহে সাতবাৰ বিধায়কৰ আসন অলংকৃত কৰে। তেওঁ ১৯৭২-১৯৭৮ চন কালছোৱাত অসম চৰকাৰৰ শ্ৰমিক-কল্যাণ বিভাগৰ মন্ত্ৰী আছিল। তেওঁ অষ্টমবাৰ ২০০১ পৰা ২০০৫ চনলৈকে বিধায়ক হৈ অসম চৰকাৰৰ ৰাজহ মন্ত্ৰী হৈছিল। ইয়াৰ পাছত তেওঁ ২০০৫ চনৰ পৰা ২০১০ চন লৈকে চৰকাৰৰ কুৰি দফীয়া আঁচনিৰ উপ-সভাপতি আছিল।

অসমত চাওতাল জনগোষ্ঠীৰ পৰা চল্লিছ্ বছৰ অসম বিধান সভাত প্ৰতিনিধিত্ব কৰা তেৱেঁই একমাত্ৰ ব্যক্তি আছিল। অসম চাম্ভালী সাহিত্য সভাৰ সভাপতি, চাম্ভালী ভাষা আৰু সাহিত্য গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি, চাম্ভাল কল'নী পাবগানা বাইছিৰ সভাপতি, গ্ৰাহামপুৰ সমবায় সমিতিৰ প্ৰতিষ্ঠাতা, মবনাই চাহ বাগিছা মেনেজমেন্ট কমিটিৰ সভাপতি, সেৰাপুৰ মিচন হস্পিতালৰ চুপাৰিনটেনডেণ্ড আদি পদত অধিষ্ঠিত হৈছিল।

তেওঁ এজন দক্ষ ফুটবল খেলুৱৈ আছিল। কিতাপ পঢ়া, বাগিছাত কাম কৰা, কৃষিৰ কাম চোৱা-চিতা কৰা আৰু চিকাৰ কৰা তেওঁৰ অভ্যাস আছিল।

তেওঁ এজন ধৰ্মপৰায়ণ ব্যক্তি আছিল। তেওঁ কেতিয়াও কটু কথা কোৱা নাছিল। প্ৰতি দেওবাৰে গীৰ্জাত উপস্থিত হৈছিল।

এইজনা সৎ চৰিত্ৰৰ অধিকাৰী ব্যক্তি যোৱা ১০/০৭/২০১৭ তাৰিখে পৰলোকগামী হয়।

ৰাহেল কিস্কু

ৰাহেল কিস্কুৰ কোকৰাঝাৰ জিলাৰ গোসাইগাঁও থানাৰ অৰ্ন্তগত বৰচনপুৰ গাঁৱত ১৯২৫ চনত জন্ম হৈছিল। তেওঁৰ দেউতাৰ নাম জহন কিস্কু আৰু মাকৰ নাম লুক্ষী মুৰ্মু আছিল।

ৰাহেল কিস্কুৰ সৰু কালৰে পৰা পঢ়া-শুনাৰ প্ৰতি ধাউতি আছিল। স্কুলীয়া জীৱন হাবাফুটা মিশন স্কুলত আৰম্ভ কৰিছিল আৰু লক্ষ্ণৌৰ এখন মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা ১৯৫১ চনত স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰে। ৰাহেল কিস্কুৱে আছিল প্ৰথম চাম্ভাল মহিলা স্নাতক।

ৰাহেল কিস্কু চাকৰিত থকা কালত সমাজৰ দুখীয়া শ্ৰেণীৰ মহিলাসকলৰ আৰ্থিক উন্নয়নৰ বাবে নিজৰ পুঁজি খটুৱাই চিলাই প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ খুলি মহিলাসকলক বিনামূলীয়া শিক্ষা প্ৰদান কৰিছিল।

তেওঁ সমাজৰ দুৰ্নীতি নিবাৰণ, মদৰ প্ৰচলন বন্ধ কৰা, ডাইনী হত্যা বন্ধ কৰা, মহিলাৰ মাজত শিক্ষাৰ প্ৰসাৰৰ বাবে সজাগতা সৃষ্টি কৰিছিল।

সহশিক্ষয়িত্ৰী হিচাপে ১৯৫২ চনত গ্ৰাহামপুৰ হাই স্কুলত তেওঁ চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে আৰু ১৯৮০ চনত প্ৰধান শিক্ষয়িত্ৰী হিচাপে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

অৱসৰ লোৱাৰ পিছতে তেওঁ সামাজিক, ধৰ্মীয় আৰু শিক্ষাৰ উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত কাম কৰি গৈছিল। তেওঁ নিজেই চাম্ভালি ভাষাৰ কবি আৰু দক্ষ লিখক আছিল। তেওঁৰ ৰচনাৰ পৰা স্পষ্ট হৈ পৰে যে তেওঁ নিৰন্তৰ মহিলা আৰু শিশুসকলৰ মঙ্গলৰ কাৰণে কাম কৰি গৈছিল। সহজ-সৰল তথা জ্ঞানগৰ্ভ আৰু উপদেশমূলক লেখাসমূহে সকলোকে চিন্তাৰ খোৰাক যোগায়। ৰাহেল কিস্কুয়ে চাম্ভালি সাহিত্য জগতলৈ যি অৱদান দি গ'ল সেয়া এক অমূল্য সম্পদ স্বৰূপ। তেওঁ ২০০১ চনৰ ৬ এপ্ৰিল তাৰিখে শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে।

প্ৰশ্নাৱলী

১। সুনীতি কুমাৰ চট্টোপাধ্যায়ৰ মতে 'চাওতাল' শব্দটো ক'ৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে?
২। চাওতালসকলৰ প্ৰধান জীৱিকা কি?
৩। 'মোড়ে হোড়ৰ' (পাঁচজনৰ) প্ৰধানজনক কি বুলি কোৱা হয়?
৪। চাওতালসকলৰ উপাধি কেইটা আৰু কি কি?
৫। চাওতালসকলৰ কলা-কৃষ্টিৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।
৬। চাওতাল সকলৰ সামাজিক জীৱনৰ বৰ্ণনা দাঙি ধৰা?
৭। শব্দাৰ্থ লিখা ঃ

সিন্দুৰ খাণ্ডি	হালধি সনা সাজ-পাৰ
টটড়ৰা	টুপী
হোৰঃ বান্দে	সাজ-পাৰ
মাঝহি	গাঁওবুঢ়া
পাড়হাণ্ড	লুংগী।

৮। চমুটোকা লিখা ঃ

(ক) বেনেডিক্ট হেম্ব্ৰম
(খ) বদন হাসদা
(গ) মিথিয়াছ টুডু
(ঘ) বাহেল কিস্কু।

●●●